

Формативно оцењивање у дигиталном окружењу 1

Очекивани исходи

- Учесници/е су систематизовали знања о томе шта је сврха формативног оцењивања и како су формативно и сумативно оцењивање повезани.
- Учесници/е знају како различите форме формативног оцењивања утичу на учење, мотивацију и постигнућа ученика.

Садржај

- Формативно оцењивање – презентација
- Одговори на пристигла питања
- Дискусија
- Представљање начина и образаца за прикупљања пример добре праксе

Поглед уназад

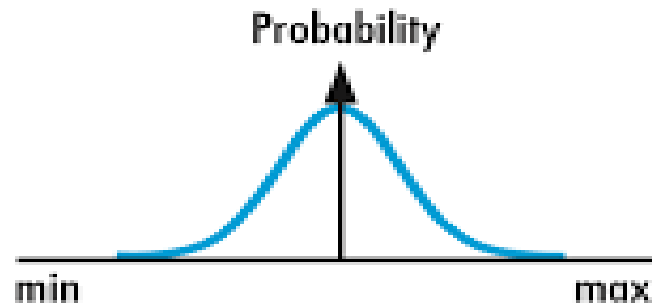
- Дуга историја употребе у пракси, али релативно кратка употреба термина „формативно оцењивање“ (formative assessment) у образовно-психолошким дисциплинама.
- Прва теоријска разматрања и дефинисања – крајем XX века
- Имплементација пројекта „No Child Left Behind“ (2002) и пратеће мере за образовне системе са ниским постигнућима, промовисале су ФО као широко применљиву образовну интервенцију за унапређење постигнућа кроз
 - унапређење праксе наставника, и
 - обезбеђивање специфичне, инструктивне подршке студентима с ниским постигнућем

Данас

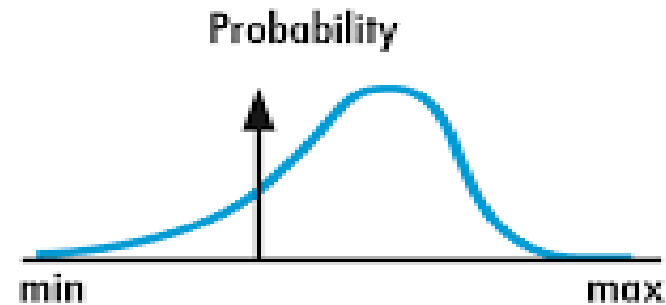
- Готово неоспорно веровање у образовању у моћ ФО да олакшава унапређивање инструктивних пракси, идентификује „недостатке“ у наставном плану и доприноси повећању успешности ученика.
- Отуда и очекивања широке употребе:
 - наставници и ученици: информисање наставне праксе
 - доносиоци одлука: креирање образовне политике
- Ипак, истраживачка евиденција не документује једнозначно ову моћ

Контекст и предуслови

- Промена образовне парадигме
 - знање као продукт – учење као процес (социо-конструктивистичка перспектива)
 - способности – компетенције
 - фокус на типично – образовање за све
 - усмереност на програм – усмереност на дете
 - нормална дистрибуција постигнућа – концепт високих очекивања

Normal Distribution

Skewed Distribution

Одређење термина

- Дефиниције нису једнозначне. Осим на спецификујуће карактеристике, често се ослањају и на начин употребе.
 - „Све оне активности наставника и/или њихових ученика које пружају информације корисне за модификовање активности наставе и учења“ (Black and Wiliam, 1998)
 - „Процес који наставник покреће током наставе за пружање повратних информација како би се учење прилагодило и омогућило побољшање постигнућа ученика повезаних са наставним циљевима“ (Melmer, Burmaster, & James, 2008).
 - „Планирани процес током којег наставник или ученици користе доказе засноване на процени (assessment-based evidence) да би прилагодили текуће учење и подучавање (Porham, 2008)

Дакле, под формативним оцењивањем подразумевамо...

- активности усмерене на мењање процеса учења и наставе
- активности усмерене на побољшање постигнућа и достизање образовних исхода
- давање повратне информације о процесу учења
- давање повратне информације о постигнућима

Јесмо ли се разумели?

Тумачење реч по реч: формативно

- Формативно (развојно):
 - Стратегије учења
 - Социјализацијски обрасци
 - Идентитет
 - Карактеристике личности
 - Мотивација за школско учење

Тумачење реч по реч: оцењивање

- Оцењивање:
 - Оцењивање је процес, а продукт је оцена?
 - Енг: Marking, Coding, Assessment, Evaluation
 - Срп: Оцењивање
 - Да ли је формативно оцењивање исто што и описно оцењивање?
 - Да ли формативно оцењивање има исту функцију као сумативно?
 - Може ли формативна оцена да буде бројчана?

Потрага за бољим преводом

Formative assessment:

- = повратна информација
- = индивидуализована инструкција
- = учење учења

1. Када је почело формативно оцењивање?

- Формално увођење термина у образовни речник није почетак ове форме оцењивања, већ захтев да се
 - препозна значај за ученика
 - препозна значај за квалитет наставе и образовних постигнућа
 - позиционира у образовном процесу спрам свог значаја

2. Можемо ли да избегнемо формативно оцењивање?

- Наставници имају форматирајући утицај на децу
 - и када нисмо тога свесни,
 - и када немамо намеру да оцењујемо,
 - и када не можемо да предвидимо ефекат

3. Којим језиком се исказује формативна оцена?

- Језик који разумеју сви
 - То обично није језик садржаја
 - Језик компетенција (а могу да послуже и образовни стандарди и исходи)
 - Језик практичних активности и вештина
 - Језик когнитивних активности (нпр. нека таксономија знања) – шта ученик може
 - Метакогнитивни увиди – праћење сопственог и учениковог рада и напредовања (дакле, самовредновање)
 - У свим овим случајевима, од помоћи могу да буду чек-листе
 - Језик мишљења: говори како мислиш

4. Шта може формативно оцењивање?

- Ако је формативно оцењивање...
 - свакодневно, често, редовно,
 - процесно, осврће се пре свега на процес учења а не на постигнуће („Тест није прилика, тада је већ касно“),
 - узајамно, укључује и наставника и ученика (самовредновање и учење самовредновања),
 - засновано на различитим показатељима (различите технике оцењивања),
 - ослоњено на претходно планирање и праћење током дужег периода,
- ... онда можемо да очекујемо:
 - боље међусобно разумевање, што укључује и родитеље,
 - вишу мотивацију и веће ангажовање,
 - виша постигнућа.

Да се подсетимо...

TIMSS Србија VIII разред	TIMSS Србија IV разред
486	519
2007	2011, 2015

Иако подаци не могу да се пореде директно, имплицирају да је квалитет образовања виши у разредној него у предметној настави.

Какво оцењивање бирају ученици?

- коришћење уџбеника/белешки током теста
- питања вишеструког избора
- примери питања
- помоћна средства (дигитрон, речник)
- групни рад
- бирање обавеза
- учествовање у оцењивању
- добијање повратне информације
- јасни критеријуми и очекивања

Зашто је важно да се у пракси користе различите методе и технике оцењивања?

- ученици то воле
- редукује се анксиозност
- повећава се мотивација
- у коначној оцени учествују и они аспекти учења/постигнућа до којих традиционални облици оцењивања не допиру
- омогућава се индивидуализација
- пружа се прилика да се ученици оспособљавају за самооцењивање
- отварају се другачије перспективе у организацији наставе
- расту постигнућа

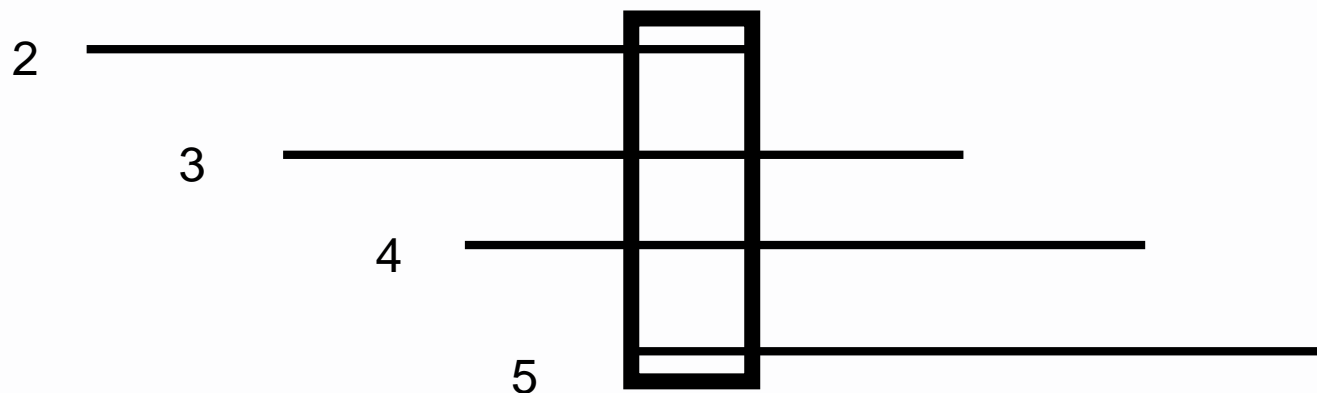
Шта утиче на постигнућа ученика?

<i><u>Influence</u></i>	<i><u>Effect Size</u></i>	<i><u>Source of Influence</u></i>
Feedback	1.13	Teacher
Students' prior cognitive ability	1.04	Student
Instructional quality	1.00	Teacher
Direct instruction	.82	Teacher
Remediation/feedback	.65	Teacher
Students' disposition to learn	.61	Student
Class environment	.56	Teacher
Challenge of Goals	.52	Teacher
Peer tutoring	.50	Teacher
Mastery learning	.50	Teacher
Parent involvement	.46	Home
Homework	.43	Teacher
Teacher Style	.42	Teacher
Questioning	.41	Teacher

Одговори на пристигла питања

1. Објективност формативног оцењивања

Школске оцене и постигнућа ученика III разреда основне школе на националном тесту

2. Неке технике формативног оцењивања

Брза аналогија	Тражите од ученика да направе брзу аналогију тако што ће представити одређени концепт, принцип или поступак који је попут... јер....
Графички приказ везе међу појмовима	Коришћење неког графичких приказа или дијаграма који омогућавају ученицима да опажају односе између идеја повезивањем кључних речи које представљају те идеје.
Разматање погрешног разумевања/ заблуде	Представите ученицима уобичајене или предвидљиве заблуде о одређеном концепту, принципу или поступку. Питајте их да ли се слажу или не са оним што износите и тражите да објасне зашто. Провера да ли је ученик нешто погрешно разумео може се урадити у облику квиза са питањима вишеструког избора или квиза са одговорима тачно/нетачно.

Дневнички записи

Ученик бележи у у свесци у виду дневника своје разумевање теме, концепта или предавања. Наставник повремено прегледа белешке да види да ли је ученик разумео тему, лекцију или концепт који се обрађивао..

Чигра

Наставник нацрта поље са 4 квадрата који су обележени на следећи начин: „Предвидите, објасните, резимирајте, оцените”. Након што је обрађено неко градиво, наставник врти чигру и тражи од ученика да одговоре на питање на основу онога што чигра покаже. На пример, ако чигра слети у поље „Резимирај”, наставник може да каже: „Наведите само кључне појмове из лекције коју смо радили”.

Резиме у једној реченици

Од ученика се тражи да напишу резиме лекције у једној реченице која одговара на питање „ко, шта где, када, зашто“.

Направи резиме одговарајући на дата питања

Ученици треба да направе резиме тако што ће одговорима на питања издвојити најважније аспекте и суштину неког појма, концепта, садржаја. Пример:

Опис: X је врста...

Упореди/супротстави: X и Y слични по томе што..., али се разликују по..., док/иако...

Проблем/решење: Захтева се да.., али..., па...

Узрок/последица: ... се дешава зато што...

Кључна реч

Употребите једну реч која најбоље сажима садржај лекције.

Погоди шта је то

Ученици у пару погађају појмове у одређеној категорији. Обоје знају из које категорије се бира појам, али је један окренут леђима екрану или табли на којој се исписују појмови, а други који види појмове који се појављују и даје му натукнице помоћу којих први ученик треба да погоди појам.

**Парафрази-
рање**

Ученици парафразирају добро одабраним (сопственим) речима кључну идеју садржаја којим су бавили током часа или идеју која је тек представљена.

Ликертова скала

Наведите 3-5 изјава из неког текста које нису очигледно истините или лажне, али су донекле дискутабилне. Тражите од ученика да сваку изјаву процене на следећој скали: потпуно се слажем / слажем се / не слажем се / уопште се слажем. Сврха коришћења ове технике је помоћ ученицима да размисле о неком тексту и након тога се укључе у дискусију са вршњацима. Ову технику треба користити за опште судове о ликовима, темама, сукобима или симболичким значењима. Техника помаже ученицима да анализирају, уопштавање и процењују информације. Једно питање на Ликертовој скали би могло изгледати овако: 1. Лик (име) није требало да уради (радња).

Разврстај речи

Ученици разврставају речи према задатим категоријама или креирају сопствене категорије за разврставање речи.

3. Активности којима се може подстицати самовредновање ученика

- Упознавање ученика са програмом рада и начином оцењивања на почетку године.
- Припремање ученика за дефинисање критеријума за процену, критичка анализа тих критеријума. Критеријуми треба да буду јасни и разумљиви ученицима.
- Ученик на почетку године процењује ниво свог знања и касније користи те процене за анализу напретка током године.
- Део припреме за провере знања треба да буде коришћење образаца са самопроцену; поред процене ученика може да се наведе процена наставника.
- Наставник процењује различите аспекте свог рада пред ученицима и позива их да и они то ураде.
- Ученици међусобно процењују различите аспекте рада.

3. Активности којима се може подстицати самовредновање ученика 2

- Родитељи добијају неки ученички рад са самопроценом ученика и проценом наставника.
- Постављање циљева учења у наредном периоду.
- Приликом систематизације неке целине, ученици разврставају делове те целине у различите колоне, нпр. знам све о томе, повремено правим грешке, не знам много о томе.
- Анализа добрих, „средњих” и лоших задатака или одговора ученика.
- Припрема за тест кроз одговоре на питања: Шта се тестира овим тестом? Како треба да се припремим за њега? Које три ствари ћу прво урадити? Колико времена ми за то треба?
- Припрема за контролни задатак кроз прављење задатака; размена задатака међу ученицима и одговарање на питања.
- Анализа ученичког портофолија.
- Описивање свих корака у неком задатку (прво сам..., па сам...).

* Wolfolk, A, Hughes, M & Walkup, V. (2008). Psihology in Education. London: Pearson Education, p. 687.

Прикупљање примера добре праксе

https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=IQFBd-EUuE-QS6sYkgI2Z8N68bWZOmhlN289g_1Q2VUMzc3WFFGWTZfVjFZSDRLN-EtBSIVFWDIaMS4u

Важне поруке

- Не размишљајте о формативном оцењивању као о оцени, јер је то онда сумативно оцењивање
- Формативно и сумативно оцењивање нису супротстављене нити међусобно независне врсте оцењивања.
- Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика и показатељ је квалитета и ефикасности рада наставника и школе.
- О оцењивању размишљајте као о нечему што радите са ученицима, а не као о нечему што радите ученицима.

Хвала вам на пажњи.

